

WAPENHANDEL EN MILITARISERING

Het rapport van de lijsttrekkers
van het Europeparlement

een uitgave van

**Campagne
tegen
Wapenhandel**

mei 2014

Inhoud:

Inleiding **p. 3**

Hans van Baalen	p. 4
Thijs Berman	p. 5
Esther de Lange	p. 6
Sophie in 't Veld	p. 7
Bas Eijckhout	p. 8
Dennis de Jong	p. 9
Peter van Dalen	p. 10

Methodologie **p. 11**

Vak 1: Subsidies En Andere Steun Voor De Wapenindustrie	p. 12
Vak 2: Wapenuitvoer	p. 13
Vak 3: Militarisering Van De Eu	p. 14
Vak 4: Drones	p. 15
Vak 5: Budgetvervuiling	p. 16

Legende:

	: voor gestemd		: tegen gestemd		: onthouden		: niet gestemd of afwezig
							

INLEIDING

Al een tijd volgt de Campagne tegen Wapenhandel met argusogen de EU. Immers, de EU militariseert. Het oorspronkelijk civiele vredesproject krijgt steeds meer militaire kantjes. Een van de meest zorgwekkende ontwikkelingen is de invloed van de wapenindustrie op het Europese beleid. Of het nu gaat over gemeenschappelijke defensietaken, over regels voor wapenexport, over de prioriteiten voor het Europees onderzoeksbeleid, of zelfs over het migratiebeleid, internet, gezondheidszorg, of internationaal transport, overal weet de wapenindustrie haar stempel op te drukken.

In deze publicatie maken we het rapport op van de Nederlandse Europarlementsleden, die voor mei 2014 verkiesbaar zijn als voorman- of vrouw van hun fractie¹. Hoe stemden de Nederlandse EU lijsttrekkers over thema's als subsidies voor de wapenindustrie, de controle op wapenexport, de ontwikkeling van militaire drones? Wat deden ze om het civiele karakter van de EU te bewaren? En wat zeiden ze over het gebruik van civiele budgetten voor militaire doeleinden? Het beeld ontstaat van een Europees parlement dat kansen laat liggen om mensenrechten boven de belangen van de wapenindustrie te stellen. Geen enkele lijsttrekker scoorde een voldoende.

Achteraan deze publicatie lichten we meer in detail toe op basis waarvan de Campagne tegen Wapenhandel haar aanbevelingen formuleert en hoe de meerderheid in het Europees parlement gestemd heeft.

Dit rapport kwam tot stand in samenwerking met het Vlaamse Vredesactie, aan wie we dank verschuldigd zijn voor het onderzoekswerk. In samenwerking met Friends of the Earth Europe werd een website ontwikkeld die het stemgedrag van alle Europese parlementsleden weergeeft (www.score-ep.org).

1 * Alleen de PvdA fractieleider komt niet terug; we zijn benieuwd hoe zijn opvolger het zal doen.'

PROEFWERKEN Hans van BAALEN

Partij: **VVD**

Fractie in Europees Parlement:

Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (**ALDE**)

OPMERKINGEN: *Beoordeling op grond van slechts 1 uitgebrachte stem is niet mogelijk.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie		—	0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria		●	0
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen		●	0
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport		●	0
Trek lessen uit de Arabische Lente		●	0
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord		●	0
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones		—	0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk		●	0
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie		●	0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU		●	0
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			0
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen		—	0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport		●	0
Steun voor de militarisering van het EU beleid		—	0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			2.5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			1.3
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			1.5
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			1.8

PROEFWERKEN Thijs BERMAN

Partij: **PvdA**

Fractie in Europees Parlement:

Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten (**S&D**)

OPMERKINGEN: *Goede inzet op verbetering wapen-exportcriteria. Steun aan de wapenindustrie teleurstellend.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie			0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria			10
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen			10
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport			10
Trek lessen uit de Arabische Lente			10
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			0
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones			0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk			0
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie			0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			0
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			3.1
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen			0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport			10
Steun voor de militarisering van het EU beleid			0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			4.1
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			4.2
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			4.4

PROEFWERKEN Esther de LANGE

Partij: **CDA**

Fractie in Europees Parlement:

Volkspartij (**EVP**)

OPMERKINGEN: *Teleurstellend, vooral bij verbetering wapenexportcriteria mag wat meer inzet verwacht worden.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie			0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria		—	0
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen		—	0
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport		—	0
Trek lessen uit de Arabische Lente		—	0
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			0
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones			0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk		—	0
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie			0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			0
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen			0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport		—	0
Steun voor de militarisering van het EU beleid			0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			2.5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			1.3
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			1.5
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			1.8

PROEFWERKEN Sophie in 't VELD

Partij: **D'66**

Fractie in Europees Parlement:

Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (**ALDE**)

OPMERKINGEN: *Aandacht voor verbetering wapenexportcriteria te waarden. Steun aan de wapenindustrie teleurstellend.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie			0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria			0
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen			10
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport			10
Trek lessen uit de Arabische Lente			10
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			0
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones			0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk			0
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie			0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			0
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			2.3
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen			0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport			0
Steun voor de militarisering van het EU beleid			0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			2.5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			2.4
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			2.4
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			2.4

PROEFWERKEN Bas EICKHOUT

Partij: **GL**

Fractie in Europees Parlement: Europese Groene Partij -
Europese Vrije Alliantie (**Greens/EVA**)

OPMERKINGEN: *Goed werk, maar graag wat meer aanwezigheid.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie		—	0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria			10
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen			10
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport			10
Trek lessen uit de Arabische Lente			10
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			10
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones		—	0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk			10
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie		—	0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			10
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			5.4
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen		—	0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport			10
Steun voor de militarisering van het EU beleid		—	0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			5.2
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			5.2
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			5.1

PROEFWERKEN Dennis de JONG

Partij: **SP**

Fractie in Europees Parlement: Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left (**GUE/NGL**)

OPMERKINGEN: *Goed werk, maar graag wat meer aanwezigheid.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie		—	0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria			10
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen			0
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport			10
Trek lessen uit de Arabische Lente			10
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			10
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones		—	0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk			10
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie		—	0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie		—	0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			10
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			4.6
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen		—	0
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport			10
Steun voor de militarisering van het EU beleid		—	0
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			10
Eindexamen, gemiddelde			5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			4.8
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			4.8
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			4.9

PROEFWERKEN Peter van DALEN

Partij: **CU/SGP**

Fractie in Europees Parlement: The European Conservatives and Reformists group (**ECR**)

OPMERKINGEN: *Goede inzet op verbetering wapen-exportcriteria. Sommige stemmen zijn misschien meer anti EU dan anti militarisering gemotiveerd.*

	aanbevolen stemgedrag	stemgedrag	score op 10
Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie			
Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie			0
Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Wapenexport			
Onafhankelijke controle op het nakomen van wapenexport met EU criteria			0
Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen			10
Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport			10
Trek lessen uit de Arabische Lente			10
Militarisering EU			
Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord			10
Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Drones			
Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones			0
Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk			10
Budgetvervuiling			
Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie			0
Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie			0
EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU			10
PROEFWERKEN (=gemiddelde over alle stemmingen)			5
EINDEXAMENS			
Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen			10
Striktere en meer uniforme controle op wapenexport			0
Steun voor de militarisering van het EU beleid			10
Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones			0
Eindexamen, gemiddelde			5
Totaalcijfer 50/50, DW=gewoon gemiddelde			4.8
Totaalcijfer 40/60, DW=gewoon gemiddelde			4.8
Totaalcijfer 30/70, DW=gewoon gemiddeld			4.9

Methodologie

Niet voor elke stemming wordt geregistreerd hoe de Europarlementsleden stemden. We selecteerde 2 rapporten en 3 resoluties waarvoor het individuele stemgedrag bekend is. Ook 13 afzonderlijke paragrafen en amendementen werden geanalyseerd. Voor elk van deze stemmingen bekeken we of de Nederlandse europarlementariërs stemden volgens wat de Campoagne tegen Wapenhandel zou aanbevelen. Een parlements lid kreeg 10/10 wanneer dit het geval was, en 0/10 in alle andere gevallen (inbegrepen onthouding, afwezigheid of niet gestemd). De totaalscore bepaalden we door de de afzonderlijke scores op te tellen. We gaven de stemmingen over individuele paragrafen en amendementen een gewicht van 30% en de stemming over de uiteindelijke resoluties en rapporten een gewicht van 70%. Het is immers het eindresultaat dat telt.

PROEFWERKEN

Subsidies en andere steun voor de wapenindustrie

De Europese Commissie kijkt door een economische bril naar de wapenindustrie. In 2011 werd een Task Force opgericht om te onderzoeken hoe de Commissie de wapenindustrie kon versterken. De wapenindustrie werd nauw betrokken bij het opstellen van een reeks beleidsvoorstellen. Op 24 juli 2013 maakte de Commissie deze bekend. Ze kondigde een specifiek programma aan voor de ontwikkeling van nieuwe wapentechnologie en ze wil prototypes van nieuwe wapentechnologie aankopen, bv. militaire drones. De Commissie wil ook "de internationale dimensie versterken". In mensentaal: ze wil er voor zorgen dat de wapenindustrie wereldwijd meer wapentechnologie kan verkopen.

Terwijl de wapenindustrie de aanbevelingen mee mocht schrijven, werd het Europees parlement naar goede gewoonte pas op het einde van de rit betrokken. Die betrokkenheid houdt niet veel meer in dan dat er in verschillende parlementaire comités gediscussieerd wordt over de voorstellen van de commissie. En daarna werd erover gestemd. Slechts een minderheid van de Europarlementariërs had vragen of bedenkingen bij de voorstellen. De grote meerderheid verwelkomde de voorstellen van de Commissie en riep de Europese Raad op om al het mogelijke te doen om de Europese wapenindustrie te steunen.

De Commissie is niet de enige promotor van de gevaarlijke tendens om het Europees veiligheids- en defensiebeleid te vernauwen tot een stimulusbeleid van de Europese wapenindustrie. Ook het Europees Defensie Agentschap heeft als officiële functie het versterken van de wapenindustrie. Een gemeenschappelijke visie op een Europees buitenlands- en veiligheidsbeleid ontbreekt, maar de hele EU lijkt er van uit te gaan dat we alvast een sterke wapenindustrie en nieuwe wapentechnologie nodig hebben.

Op de Europese Raad over defensie in december 2013 hebben de Europese regeringsleiders de Europese Commissie de opdracht gegeven om haar voorstellen concreet uit te werken. Voor de nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van militaire technologie circuleren voorlopig cijfers van 50-100 miljoen euro. Maar dit is slechts het voorbereidende werk. Ook het Europees programma voor veiligheidsonderzoek begon met zo'n voorbereidend programma, maar in die pot zit intussen meer dan een miljard euro.

Proefwerken

Geef alle mogelijke ondersteuning aan de wapenindustrie

Individuele paragraaf in een resolutie over het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Tijdens de Europese Raad in december 2013 stond het versterken van de Europese wapenindustrie op de agenda. In aanloop naar deze top vroeg een meerderheid van de Europarlementariërs aan de Raad om "alle mogelijke steun" aan de wapenindustrie te geven.

Een nieuwe subsidiepot voor de ontwikkeling van wapentechnologie

Individuele paragraaf in een resolutie over het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Voorstel van de Europese Commissie: een nieuwe Europese subsidiepot voor de ontwikkeling van nieuwe wapentechnologie. Doel is het verhogen van de winstgevendheid van de Europese wapenindustrie.

Eindexamen:

Stimuleer de wapenindustrie met subsidies en andere gunstige maatregelen

Resolutie over de het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

De Europese Commissie nodigt vertegenwoordigers van de wapenindustrie regelmatig uit om gedetailleerd uit te leggen hoe ze kan helpen die industrie meer winstgevend te maken. Het resultaat: voorstellen voor nieuwe subsidies, tax shelters en het bevorderen van de wereldwijde wapenhandel.

PROEFWERKEN

Wapenuitvoer

Op 8 december 2008 keurde de Europese Raad het gemeenschappelijk Europees standpunt over wapenexport goed. Het verlenen van vergunningen voor wapenexport blijft een bevoegdheid van de Europese landen, maar in het gemeenschappelijk standpunt worden criteria opgesteld die de landen in overweging moeten nemen. Het Europees gemeenschappelijk standpunt is vooral een oefening in het neerschrijven van de grootste gemene deler.

Net als in het nationale beleid voor wapenexport zit er in die grootste gemene deler een serieuze contradictie. Enerzijds worden acht criteria opgesteld die wapenexport moeten beperken. Deze hebben onder andere te maken met respect voor mensenrechten en democratie. Anderzijds wil men een sterke wapenindustrie, en daarvoor is (meer) wapenexport van cruciaal belang. Volgens het gemeenschappelijk standpunt moeten de beperkende criteria altijd zorgvuldig worden afgewogen tegen de commerciële belangen van de wapenindustrie. De praktijk wijst echter uit dat commerciële belangen vrijwel altijd winnen. In 2011, het jaar dat de Arabische Lente volop woedde, bedroeg de waarde van de Europese exportvergunningen naar het Midden-Oosten 9 miljard euro, een miljard meer dan in 2010 en dubbel zoveel als in 2007¹. In diverse media is dan ook te zien hoe Europese wapens gebruikt werden bij de onderdrukking van het protest.

Het Europees parlement is zich bewust van deze contradictie. In 2013 werd een voorstel tot resolutie ingediend die een striktere en meer uniforme controle op de wapenexport vroeg (zie kader). Hans van Baalen, vertegenwoordiger van de Liberale fractie, en Esther de Lange van de Christen-Democraten, waren bij alle stemmingen afwezig. Uiteindelijk kwam er een alternatieve resolutie, waarin geen enkel concreet voorstel meer stond. Een gemiste kans voor het Europees parlement om tegengewicht te bieden aan de Europese Commissie. De commissie is al een tijdje heel actief op het domein van de defensie- en veiligheidsindustrie en stelt onomwonden dat ze de wereldwijde Europese wapenexport wil promoten, om zo de winstgevendheid van de Europese wapenindustrie te vergroten.

1 Vlaams Vredesinstituut, maart 2013. "Wapenexport naar de Arabische wereld Het Vlaams wapenexportbeleid in Europese context" http://www.vlaamsvredesinstituut.eu/images/manager/publicaties/onderzoeksrapporten/pdf/20130326_wapenexport_arabische_lente_rapport.pdf

Proefwerken

Onafhankelijke controle op het naleven van EU criteria over wapenexport

Individuele paragraaf in een voorstel tot resolutie over de Europese wapenexport

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Vandaag zijn er geen gevolgen verbonden aan het schenden van de acht criteria over mensenrechten en democratie in het Europees Gemeenschappelijk standpunt over wapenexport. Parlement en NGOs moeten de mogelijkheid krijgen om effectief toezicht uit te voeren.

Wapenexport: mensenrechten zijn belangrijker dan commerciële belangen

Individuele paragraaf in een resolutie over het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Zijn mensenrechten en democratie belangrijker dan commerciële en industriële belangen bij de uitvoer van wapens? Een kleine meerderheid van Europarlementariërs vindt van wel. In de praktijk hebben industriële belangen een groeiende invloed op het wapenexportbeleid.

Striktere en meer uniforme toepassing van het Europees gemeenschappelijk standpunt over wapenexport

Individuele paragraaf in een voorstel tot resolutie over de Europese wapenexport

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

De controle op wapenuitvoer is sterk verschillend tussen de Europese landen. Dit heeft als gevolg dat wapentechnologie de EU verlaat langs het land met de meest lakse exportcontrole.

Trek lessen uit de Arabische lente

Individuele paragraaf in een voorstel tot resolutie over de Europese wapenexport

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Europese wapentechnologie werd gebruikt voor repressie tijdens de Arabische Lente. Hieruit moeten lessen getrokken worden voor de toekomstige handel in wapens met repressieve en ondemocratische regimes.

Eindexamen:

Striktere en meer uniforme controle op wapenexport

Voorstel tot resolutie over de Europese wapenexport

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Het Europees Gemeenschappelijk Standpunt over Wapenexport betekende voor veel landen een stap achteruit in de controle op wapenexport. In dit voorstel tot resolutie werd een duidelijkere en striktere interpretatie gevraagd van dat gemeenschappelijk standpunt.

PROEFWERKEN

Militarisering van de EU

Lange tijd was de Europese Unie een zuiver civiel project; defensie bleef de bevoegdheid van de lidstaten. Die tijd ligt achter ons. Intussen heeft de EU de bevoegdheden, instellingen en operationele structuren om militaire interventies uit te voeren over de hele wereld. Een meerderheid van het Europees parlement is voorstander van een sterker militair Europa. In juni 2013 stemde het parlement voor een rapport hierover van het comité voor buitenlandse zaken. De mislukte interventies in Irak, Afghanistan en Libië hebben de grenzen van militair optreden pijnlijk bloot gelegd. Maar de belangrijkste les die het parlement uit de interventie in Libië trekt is dat de EU over niet genoeg militaire capaciteit beschikt. De catastrofes in Irak en Afghanistan zijn blijkbaar al vergeten. En in een rapport over het Europees gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid wordt zonder omwegen de rol bejubeld die het leger kan spelen in het vrijwaren van de wereldwijde handelsstromen en van de energievoorziening in Europa. Daarbij neemt het parlement als vanzelfsprekend aan dat het inzetten van militairen in deze civiele activiteiten zal leiden tot een veiliger Europa.

Ook in andere beleidsdomeinen rukt een militaire logica op. De wereld wordt opgedeeld in groene en rode zones; overal zijn indringers die onschadelijk moeten worden gemaakt, de publieke ruimte moet permanent gecontroleerd worden met high-tech bewakingssystemen. De overheid heeft de technologie en de middelen nodig om altijd en overal snel te kunnen ingrijpen.

Migratie is bijvoorbeeld een sociaal fenomeen met diverse sociale, politieke en economische aspecten. Voor de wapenindustrie is migratie enkel interessant wanneer ze er producten door kan verkopen. Vanuit een militaire logica bekijkt ze migranten als indringers die een bedreiging vormen, en daarom gemonitord, gedetecteerd, gecontroleerd en indien nodig geneutraliseerd of uitgeschakeld moeten worden.

In oktober 2013 keurde het Europese parlement de werkingsprincipes goed van "Eurosur", het Europese systeem voor grenscontrole. Binnen Eurosur zullen real-time beelden en data uitgewisseld worden tussen de EU lidstaten en Frontex, het Europees agentschap dat in staat voor de grenscontrole². Deze data worden verzameld door systematische en grootschalige surveillance van de Middellandse Zee door middel van drones, schepen en satellieten. De hoofdtaak van Eurosur is om migranten tegen te houden voor ze de EU binnenkomen. Mensenrechtenorganisaties waarschuwen dat de steeds verdere militarisering van de Europese grenzen alleen maar zal leiden tot meer mensenhandel en meer doden, zoals in oktober 2013 nog de tragische dood van 130 vluchtelingen bij een bootongeluk voor de kust van Lampedusa³. Deze militarisering van het migratiebeleid biedt geen enkel zicht op een menselijk en effectief migratiebeleid.

Proefwerken

Het verlagen van het defensiebudget is onverantwoord

Individuele paragraaf in een rapport over de Europese militaire structuren

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

De Europese landen spenderen meer aan defensie dan Rusland, China en Japan samen. Wat is er meer onverantwoord in een tijd van bezuinigingen: het verhogen of het verlagen van de defensiebudgetten?

Verhoog de gezamenlijke inspanning door EU landen voor de ontwikkeling van wapentechnologie

Individuele paragraaf in een resolutie over het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

In deze paragraaf roept het Europees Parlement de Europese landen en het Europees Defensie-agentschap op om "de hoeveelheid en kwaliteit" van projecten rond de ontwikkeling van gemeenschappelijke wapentechnologie te verhogen.

Eindexamen:

Steun voor de militarisering van het Europese beleid

Rapport over het gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

In dit rapport pleit het Europees Parlement voor een permanent Europees militair hoofdkwartier, voor de ontwikkeling van nieuwe wapentechnologie, voor het inzetten van militaire middelen om handelsstromen en energielevering veilig te stellen en wil ze de wapenindustrie meer subsidies geven.

² Selling border militarization as a humanitarian effort <http://www.stopwapenhandel.org/node/1572>

³ "Italië in rouw na tragedie op Lampedusa" De Standaard, 4 oktober 2013 http://www.standaard.be/cnt/dmf20131003_00772646

PROEFWERKEN

Drones

Met een grote meerderheid keurde het Europees parlement op 25 februari 2014 een resolutie goed waarin het haar grote bezorgdheid uitte over het gebruik van gewapende drones. Drones zijn onbemande (vlieg)tuigen die ofwel vanop afstand bestuurd worden ofwel volledig autonoom zijn. Maakt het Europees parlement hiermee een bocht? De afgelopen jaren heeft het parlement verschillende keren gestemd vóór de ontwikkeling van militaire drones. Een grote meerderheid ziet hier geen graten in.

In dezelfde resolutie stelt het Europees parlement dat de Europese subsidies zijn gebruikt voor de ontwikkeling van militaire drones. Dit betekent dat de regels voor het toekennen van Europese onderzoekssubsidies met de voeten worden getreden. Deze stellen immers dat enkel projecten met strikt civiele toepassing in aanmerking komen voor Europese subsidies. Impliciet geeft het parlement hiermee toe dat het niet in staat is om controle uit te oefenen op het naleven van de regels die het zelf opstelt. Zelf neemt het parlement het ook niet zo nauw met die regel. In de resolutie over het ondersteunen van de wapenindustrie (zie boven) moedigde de meerderheid van de parlementsleden de Europese Commissie en het Europees defensieagentschap aan om er voor te zorgen dat de het nieuwe programma van onderzoekssubsidies, Horizon 2020, resultaten op zal leveren die ook nuttig zijn voor militaire toepassingen. Ondanks het feit dat ook projecten gefinancierd onder Horizon 2020 strikt civiele toepassingen mogen hebben.

Als het het parlement menens is over drones zal het meer moeten doen dan enkel haar bezorgdheid uiten. Zowel het Europees Defensie Agentschap als de Europese Commissie willen van de Europese drone een paradepaardje maken van Europese militaire technologie. De Europese wapenindustrie speelt vandaag geen rol van betekenis in de productie van drones – die is volledig in handen van Israëlische en Amerikaanse wapenfabrikanten. Maar intussen wordt volop gewerkt aan de nieuwe generatie drones. Hoewel op dit moment verschillende wapenfabrikanten en nationale overheden in Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk hun eigen drone programma's opzetten, wordt dit door velen gezien als het ideale project dat voor meer militaire samenwerking in Europa kan zorgen, en tegelijk het smeermiddel kan zijn voor nieuwe fusies van wapenbedrijven. De Commissie heeft nu al 100 miljoen euro beloofd om zo'n samenwerking te vergemakkelijken.

Je zou denken dat er achter een ontwikkelingsprogramma van militaire technologie een veiligheidsanalyse zit waaruit de (vermeende) noodzaak van de nieuwe technologie volgt. Echter, de vraag het militaire en strategische nut van een gevechtsdrone wordt niet gesteld. Yves Robins, vice president van de Franse wapenproducent Dassault Aviation, en betrokken bij de ontwikkeling van een gevechtsdrone (de nEUROn) stelde het zo: "Everybody knows that the answer is the [fighter drone], but nobody knows what the question is". De wapenfabrikanten weten uiteraard maar al te goed waarom een drone ontwikkeld moet worden: omdat ze er geld mee willen verdienen. Zonder blikken of blozen vermeldt Dassault op haar website dat het nEUROn-project tot doel heeft de ingenieurs en technici in de wapensector iets te geven om aan te werken. Anders zouden die hooggeschoolde technici wel eens in minder oorlogszuchtige sectoren kunnen gaan werken, niet waar?

Proefwerken

Geen steun voor de initiatieven van het Europees Defensie-agentschap rond militaire drones

Amendement ingediend bij het rapport van over het gemeenschappelijke defensie- en veiligheidsbeleid.

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Een van de vijf technologieën waar het Europees defensie-agentschap op focus is de ontwikkeling van militaire drones. Een grote meerderheid van de Europarlementariërs steunt dit.

Een Europese militaire drone ontwikkelen is noodzakelijk

Individuele paragraaf in een rapport over de Europese militaire structuren

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Het Europees Parlement heeft in een resolutie haar "grote bezorgdheid geuit over de inzet van gewapende drones". Desondanks benadrukt het regelmatig de noodzaak om militaire drones te ontwikkelen, zonder uitspraken te doen over het bedoelde gebruik.

Eindexamen:

Bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones.

Resolutie over het gebruik van gewapende drones

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Met deze resolutie uit het Europees Parlement haar grote bezorgdheid over het gebruik van gewapende drones. Het Parlement vraagt aan de Commissie om correct geïnformeerd te worden over het gebruik van Europese subsidies voor de ontwikkeling en de constructie ervan.

PROEFWERKEN

Budgetvervuiling

Met budgetvervuiling bedoelen we dat civiele budgetten gebruikt worden voor militaire activiteiten. Dit is de facto een verkapte toename van het defensiebudget. Het zorgt voor het omleiden van belastinggeld dat voorzien was voor civiele activiteiten naar militaire toepassingen, en voor het vervagen van de lijn tussen civiele en militaire uitgaven.

Op verschillende momenten stemde de meerderheid van het Europees parlement voor het gebruiken van civiele middelen voor militaire toepassingen. Het parlement doet ook niet geheimzinnig over de beweegredenen: het is effectief de bedoeling om zo een tegengewicht te bieden aan de dalende defensiebudgetten van de Europese landen. Het parlement vindt die daling problematisch, en omdat er weinig draagvlak is voor een openlijke stijging van de militaire uitgaven, probeert het daar langs een achterpoortje toch voor te zorgen.

Een stemming over de Europese battlegroups was daarin heel duidelijk: alles wat niet met effectieve operaties van die battlegroups te maken heeft mag van de meerderheid gefinancierd worden vanuit het civiele algemene EU budget. De battlegroups zijn gevechtseenheden die bestaan uit militairen van verschillende Europese landen en die permanent operationeel gehouden worden. Mochten de lopende kosten hiervan door het EU budget gedekt worden, zou dit werkelijk een besparing op de nationale defensiebudgetten betekenen.

De afgelopen jaren heeft de wapenindustrie gretig geprofiteerd van het Europese, civiele onderzoeksprogramma "FP7-security" met een budgetlijn van 1.4 miljard euro⁴. Met militaire onderzoeksprojecten, overgoten met een sausje 'civiele toepassingen', haalden wapenbedrijven o.a. subsidies binnen voor de ontwikkeling van drone-technologie⁵ en militaire grensbewaking⁶. En dit ondanks het feit dat Europese onderzoeksprojecten op papier enkel civiele toepassingen mogen hebben.

In de eerste voorstellen van wetteksten voor het nieuwe onderzoeksprogramma, Horizon 2020, werd deze regel opnieuw opgenomen. Maar dat was niet naar de zin van een aantal parlementsleden. Zij waren van mening dat ook de ontwikkeling van nieuwe wapentechnologie gefinancierd mocht worden met Europese onderzoekssubsidies. Het comité voor veiligheid en defensie van het Europees parlement keurde een rapport goed dat niet aan duidelijkheid te wensen over liet. De stemming was geheim, maar een meerderheid van de leden van dat comité stemde voor.

In de uiteindelijke wetteksten rond Horizon 2020 werd de voorwaarde voor strikt civiele toepassingen behouden. Maar net als in het vorige programma mogen wapenfabrikanten partner zijn in door de EU gefinancierde projecten. Ook al kunnen ze geen enkele garantie geven dat de ontwikkelde kennis niet zal opduiken in militaire toepassingen. Zelfs als ze louter actief op de militaire markt, en de ontwikkelde technologie per definitie enkel in militaire producten zal opduiken, kunnen ze onderzoekssubsidies opstrijken. Het parlement holt hiermee haar eigen regels uit.

4 <http://www.statewatch.org/analyses/neoconopticon-report.pdf>

5 <http://www.vredesactie.be/nl/campagnes/ctrl-alt-eu/campaignnews/1791>

6 <http://www.vredesactie.be/campagnes/ctrl-alt-eu/campaignnews/634>

Proefwerken

Geen onderzoekssubsidies voor de ontwikkeling van wapentechnologie

Amendement ingediend bij het rapport van over het gemeenschappelijke defensie- en veiligheidsbeleid.

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Op papier mogen Europese onderzoekssubsidies enkel gebruikt worden voor civiele toepassingen. In de praktijk heeft de wapenindustrie miljoenen euro's gekregen voor de ontwikkeling van militaire technologie.

Universiteiten moeten meer samenwerken met de wapenindustrie

Individuele paragraaf in een resolutie over het stimuleren van de wapenindustrie

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

De ontwikkeling van wapentechnologie is geen taak van universiteiten. Het inzetten van personeel, laboratoria en toestellen voor defensie gerelateerd onderzoek leidt belastinggeld af van civiele naar militaire toepassingen. Dit is een verholen manier om het defensiebudget aan te dikken en zorgt voor het vervagen van de lijn tussen civiele en militaire uitgaven.

EU battlegroups kunnen gedeeltelijk gefinancierd worden uit het civiele budget van de EU

Individuele paragraaf in een rapport over de Europese militaire structuren

- Aanbeveling:
- Meerderheid:

Het gebruik van het algemene budget van de EU om de battlegroups te financieren leidt belastinggeld af van civiele naar militaire toepassingen. Dit is een verholen manier om het defensiebudget aan te dikken en zorgt voor het vervagen van de lijn tussen civiele en militaire uitgaven.

ctrl

alt

GEEN MILITAIR EUROPA

Dit rapport is opgemaakt in aanloop naar de Europese verkiezingen in mei 2014 en kwam tot stand in samenwerking met de Belgische groepen Vredesactie en Agir pour la Paix.

In samenwerking met Friends of the Earth Europe werd een website ontwikkeld die het stemgedrag van alle Europese parlementsleden weergeeft over de thema's die in deze publicatie aan bod komen (www.score-ep.org).

Om het stemgedrag van de Europese parlementsleden in kaart te brengen maakten we dankbaar gebruik van Votewatch (www.votewatch.eu)

De Campagne tegen Wapenhandel ontrafelt de feiten achter de wapenexport, en volgt de wapenindustrie op de voet. Met onze gegevens stappen we naar politiek en media. We voeren actie tegen wapenexport naar arme landen en ondemocratische regimes. Maar ook tegen financiering van de wapenindustrie door overheid, banken en pensioenfondsen. De Campagne tegen Wapenhandel draagt bij aan verbetering van de exportcontrole en legt dubieuze transacties bloot. Zo geven we tegenwicht aan de lobby van de wapenindustrie.

Maak ons werk mogelijk met een gift op rekening NL11 TRIO 0390 4073 80 t.n.v. Campagne tegen Wapenhandel, Amsterdam.

Volg ons op Facebook: www.facebook.com/stopwapenhandel en Twitter (@ctwnl)